

สำรวจแนวโน้มการอุดหนุนสินค้าเกษตรในอาเซียน

SURVEY OF AGRICULTURAL SUBSIDY IN ASEAN COUNTRIES

ธนพันธ์ ไล่ประกอบทรัพย์¹, ณัฐชัย ชินอรรถพร², ขวัญตา เบ็ญจะจันทร์³

Thanapan Laiprakobsup¹, Natthachai Chinatthaporn², Khwanta Benchakhan³

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์^{1,2,3}

tlaiprakobsup@hotmail.com¹, nattachai_om@hotmail.com², khwanta_khwan@hotmail.com³

บทคัดย่อ

เกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตามเกษตรกรในประเทศภูมิภาคดังกล่าวยังคงยากจนและได้รับความช่วยเหลือจากรัฐน้อยกว่าภาคเศรษฐกิจอื่นๆ บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจแนวโน้มการอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสถาบันทางการเมือง สภาวะเศรษฐกิจ และการเปิดเสรีทางการค้ากับการดำเนินนโยบายอุดหนุนสินค้าเกษตรของประเทศในภูมิภาคดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่า (1) การดำเนินนโยบายอุดหนุนสินค้าเกษตรของรัฐบาลมีความผันผวนไปตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจ (2) รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะลดการจัดเก็บภาษีสินค้าเกษตรในระยะยาว (3) ประเทศที่เน้นการส่งออกสินค้าเกษตรที่เป็นอาหารมักจะจัดเก็บภาษีสินค้าเกษตรมากกว่าประเทศที่นำเข้าสินค้าเกษตรที่เป็นอาหาร

คำสำคัญ: เกษตรกรรม, การอุดหนุนสินค้าเกษตร, เอเชียตะวันออกเฉียงใต้, สภาวะเศรษฐกิจ, การเปิดเสรีทางการค้า

Abstract

Agriculture is one of the most important economic sectors in Southeast Asian countries. Nevertheless, farmers in this region are among the poorest people, and the sector receives government assistant less than other sectors. This article was aimed to examine the trend of agricultural subsidy in Southeast Asian countries, and to analyze the relationship between political institutions, economic conditions, trade openness and implementation of agricultural subsidy policy in this region. The results of this study are (1) agricultural subsidy is related with political and economic change. (2) Government in Southeast Asian countries is likely to reduce taxes in agriculture. And (3) Countries exporting food grains are more likely to tax agricultural products than countries importing food grains.

Keywords: agriculture, agricultural subsidy, Southeast Asia, economic conditions, trade openness

บทนำ

เกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รายได้ของประเทศส่วนหนึ่งมาจากการส่งออกสินค้าเกษตร ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรและสินค้าเกษตรแปรรูป

รายได้ใหญ่ของโลก เช่น ประเทศไทยและเวียดนามเป็นผู้ส่งออกข้าวและมันสำปะหลังอันดับต้นๆ ของโลก ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียเป็นผู้ส่งออกยางพาราอันดับต้นๆ ของโลก

อย่างไรก็ตาม ภาคการเกษตรกลายเป็นภาคเศรษฐกิจที่ได้รับ的帮助เหลือน้อยที่สุดและประชากรที่ยากจนที่สุดของประเทศในภูมิภาคนี้ก็อยู่ในภาคเกษตรกรรมด้วยแม้ว่าแนวโน้มการอุดหนุนภาคการเกษตรจะมีสูงขึ้นและการลดการบิดเบือนราคาสินค้าเกษตร (Price Distortion) จะลดลง แสดงให้เห็นว่าการดำเนินนโยบายการเกษตรของภาครัฐในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่สามารถพัฒนาภาคการเกษตรและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้นการตรวจสอบนโยบายการเกษตรเชิงเปรียบเทียบจึงมีความจำเป็นท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแต่ละประเทศและการเปลี่ยนแปลงในระดับระหว่างประเทศซึ่งได้แก่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจนโยบายการเกษตรของประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินนโยบายสินค้าเกษตร
3. เพื่ออธิบายการดำเนินนโยบายการเกษตรของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างเป็นระบบ

นโยบายสินค้าเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยสังเขป

นโยบายสินค้าเกษตรของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก การศึกษาเรื่องนี้ได้จำแนกนโยบายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรได้เป็นสองช่วง ช่วงที่หนึ่ง (ค.ศ. 1950-1980) การดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร โดยรวม รัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ดำเนินนโยบายด้านการเกษตรเพื่ออุดหนุนผู้บริโภครและอุตสาหกรรมภายในประเทศที่ต้องใช้สินค้าเกษตรเป็นวัตถุดิบ [1] รัฐบาลใช้นโยบายการค้า (Trade Policy) และการคลัง (Fiscal Policy) ในการดำเนินนโยบายสินค้าเกษตร ในด้านการค้า รัฐบาลใช้ “การควบคุมราคา (Price Control)” สินค้าเกษตรเพื่อให้ผู้บริโภครและอุตสาหกรรมมี

ต้นทุนการผลิตที่ต่ำ รัฐบาลควบคุมราคาสินค้าเกษตรภายในประเทศให้มีราคาต่ำกว่าราคาในตลาดโลก [2-3] ในด้านการคลัง รัฐบาลดำเนินนโยบายการตั้งกำแพงภาษีการนำเข้าเครื่องมือทางการเกษตรและวัตถุดิบที่ใช้ในการเกษตร เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช นอกจากนี้ รัฐบาลหลายประเทศมีการจัดเก็บภาษีการส่งออกสินค้าเกษตรเพื่อการนำรายได้เข้าสู่รัฐ ช่วงที่สอง (ค.ศ. 1980 – ปัจจุบัน) การดำเนินนโยบายมีลักษณะที่รัฐบาลลดการจัดเก็บภาษีสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก (Exportable Commodities) แต่ยังคงการควบคุมราคาสินค้าเกษตรเพื่อให้การเคลื่อนไหวราคาสินค้าเกษตรกระทบกับผู้บริโภคให้น้อยที่สุด รัฐบาลเน้นการดำเนินนโยบายอุดหนุนราคาสินค้าเกษตรระยะสั้น เช่น การอุดหนุนหรือการประกันราคาสินค้าเกษตรขั้นต่ำ การอุดหนุนต้นทุนการเกษตรเพื่อเป็นการชดเชยให้กับเกษตรกร

ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของนโยบายสินค้าเกษตรมีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจ ในมุมมองทางการเมือง นโยบายการเกษตรช่วงแรกมีความสัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองที่เป็นเผด็จการเนื่องจากเกษตรกรไม่ได้รับโอกาสในการเลือกตั้งตัวแทนของตนเองเข้าไปกำหนดนโยบายและถูกปิดกั้นสิทธิทางการเมือง เช่น การชุมนุมเรียกร้อง ในมุมมองเศรษฐกิจ ในขณะที่การดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรในช่วงที่สองซึ่งเน้นการอุดหนุนเกษตรกรระยะสอดคล้องกับช่วงเวลาที่มีโครงสร้างทางการเมืองในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการเปลี่ยนผ่านจากระบบเผด็จการสู่ระบอบการเลือกตั้งหรือมีการเปิดเสรีทางการเมืองมากขึ้น [2-3] การดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรในช่วงแรกสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายการอุดหนุนอุตสาหกรรมภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import Substitution Industrialization) และนโยบายการกีดกันทางการค้าโดยการตั้งกำแพงภาษีไว้สูงของรัฐบาลในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ [1] ในขณะที่การดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรในช่วงที่สองสอดคล้องกับการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ และการยกเลิกกำแพงภาษี

นโยบายการเกษตรของไทย

การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการเกษตรไทยครั้งใหญ่เกิดขึ้นในกลางทศวรรษ 1980 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ไทยกำลังสูญเสียความสามารถในการแข่งขันด้านการส่งออกสินค้าเกษตร [4] เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 1997-1998 การลอยตัวค่าเงินบาททำให้สินค้าเกษตรสามารถแข่งขันได้อีกครั้งหนึ่ง รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เริ่มบริหารประเทศในปี 2001 ราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลกเริ่มตกต่ำลงอีก

รัฐบาลจึงเพิ่มการแทรกแซงราคาสินค้าเกษตรอย่างมหาศาล แต่รัฐบาลก็ไม่ได้ดำเนินนโยบายเกษตรใหม่ๆ นอกจากนั้นนโยบายการแทรกแซงตลาดโดยเฉพาะ ข้าว เป็นนโยบายสำคัญของทุกรัฐบาล เนื่องจาก ข้าว เป็นสินค้าเกษตรที่ทำรายได้ระดับสูงให้กับประเทศ ก่อนปีการเพาะปลูก 2544/2545 นโยบายการแทรกแซงราคาข้าวมาเป็นการรับจำนำในราคาที่ใกล้เคียงกับราคาตลาด แต่ในระยะหลังนโยบายการรับจำนำในราคาสูงกว่าราคาตลาดได้ส่งผลต่อโครงสร้างการผลิต และการตลาดข้าว

นโยบายการค้าของไทย

นโยบายการค้าที่สำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลง คือ การประกาศให้อัตราค่าธรรมเนียมพิเศษสำหรับการส่งออกข้าวเท่ากับศูนย์เพื่อยกระดับราคาในประเทศ เดิมรัฐบาลเก็บค่าธรรมเนียมส่งออกข้าวเพื่อวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ หารายได้ และรักษาเสถียรภาพราคาข้าวสาร แต่ประสบความสำเร็จล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ทำให้รัฐบาลไม่มีทางเลือก นอกจากจะประกาศอัตราราคาธรรมเนียมพิเศษการส่งออกข้าวเท่ากับศูนย์ในปี 1985 ประกาศดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการค้าสินค้าเกษตรจากเดิมที่ใช้ นโยบายลงโทษภาคเกษตร (โดยการเก็บภาษีส่งออก และ/หรือจำกัดการส่งออก) มาเป็นนโยบายให้การสนับสนุนแก่ภาคเกษตร การเปลี่ยนแปลงด้านที่สอง คือ รัฐบาลตัดสินใจเข้าร่วมเจรจาการค้าพหุภาคีในกรอบอูรุกวัยอย่างจริงจัง

รัฐบาลได้พยายามปฏิรูปภาษีศุลกากร แต่ไม่ประสบความสำเร็จ รัฐบาลจึงเพียงใช้วิธีลดภาษีวัตถุดิบสินค้านำเข้าจำนวนมากอีก 2 ครั้งในปี 2000 และ 2001

หลังจากนั้นก็ไม่มีเปลี่ยนแปลงสำคัญในนโยบายภาษีศุลกากรอีก [4]

นโยบายการเกษตรภายในประเทศ

การสูญเสียความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตรในกลางทศวรรษ 1980 ทำให้รัฐบาลดำเนินนโยบายการเกษตร 3 นโยบาย ได้แก่ การจำนำข้าวเปลือก การจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) และนโยบายปรับโครงสร้างการผลิตในภาคการเกษตร

นโยบายปรับโครงสร้างการผลิตราคาการเกษตร

ในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม เริ่มตระหนักถึงจุดอ่อนของมาตรการแทรกแซงราคา จึงริเริ่มให้มีโครงการปรับโครงสร้างการผลิตสินค้าเกษตรครั้งแรกในต้นทศวรรษ 1980 แนวคิดของรัฐบาล คือ ภาคเกษตรประสบปัญหาการผลิตสินค้าเกษตรบางชนิดในปริมาณที่ก่อให้เกิดปัญหาอุปทานส่วนเกิน (excess supply) จึงจำเป็นต้องใช้การวางแผนจัดการผลิตให้สอดคล้องกับอุปสงค์ของตลาด ใช้ contract farming โดยให้เอกชนเข้าร่วมกับรัฐบาล ธกส. และเกษตรกร

ผลของการแทรกแซงของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นอัตราภาษีขาเข้า การอุดหนุนการผลิตภายใน หรือการอุดหนุนการส่งออก ย่อมส่งผลต่อราคาขายในประเทศ และ/หรือราคาสินค้าในตลาดโลก ท้ายสุดส่งผลต่อปริมาณการผลิต การบริโภคในประเทศ ปริมาณการส่งออกและนำเข้า ทำให้ปริมาณเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปจากกรณีไม่มีการแทรกแซงของรัฐ โครงสร้างภาษีนำเข้า การอุดหนุนการผลิตภายใน และการอุดหนุนการส่งออกของไทยและประเทศคู่เจรจา อธิบายได้ดังนี้ [5]

อัตรภาษีขาเข้า (Import Tariffs)

ในการเจรจาเพื่อเปิดเสรีการค้า หากต้องการให้มีการกีดกันทางการค้าที่น้อยลง จำเป็นต้องลดภาษีที่ผูกพันนั้นลงอย่างมากในบางรายการเพื่อให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงได้จริง อย่างไรก็ตาม ในกรอบการเจรจาพหุภาคีของไทย มักใช้ภาษี MFN (Most Favored Nation) เป็นอัตราฐาน (Based Rates) เพื่อใช้ในการคำนวณแบบแผนการลดภาษี ยกเว้นในกรณีของไทย-ญี่ปุ่น ซึ่งใช้อัตราภาษีที่มีการเก็บจริงในการคำนวณเพื่อใช้ในการเจรจา

หากพิจารณาโครงสร้างการปกป้องตลาดสินค้าเกษตรของประเทศต่างๆ โดยการใช้ภาษีนำเข้านั้นประเทศไทยมีการปกป้องสินค้าเกษตรโดยใช้ภาษีสรรพสามิตสูงกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา EFTA นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย ไกล่เคียงประเทศญี่ปุ่น แต่ยังต่ำกว่า ประเทศอินเดีย เกาหลี จีน เวียดนาม ซึ่งโดยภาพรวมแล้วประเทศไทยมีการเก็บภาษีสรรพสามิตสำหรับสินค้าเกษตรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก สูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มประเทศยากจน กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว หากพิจารณาโครงสร้างภาษีสรรพสามิตที่ไทยเก็บจากประเทศต่างๆ พบว่าสินค้าเกษตรได้รับการคุ้มครองโดยอกรขาเข้า ในปี พ.ศ. 2544 ขณะที่อัตราภาษีสรรพสามิตโดยรวมของไไทยนั้น พบว่าประเทศไทยมีการปกป้องสินค้าเกษตรมากกว่าสินค้าอุตสาหกรรม

อัตราการอุดหนุนภายใน (Domestic Supports)

ข้อมูลอัตราการอุดหนุนภายใน ปี พ.ศ. 2544 อัตราการอุดหนุนภายในสำหรับสินค้าเกษตรของประเทศไทย และประเทศคู่เจรจา พบว่า ประเทศที่มีการใช้มาตรการนี้ อย่างเข้มข้น ได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา กลุ่ม EFTA ส่วนประเทศไทยเองไม่มีการใช้การอุดหนุนการผลิตภายใน ในปี พ.ศ. 2544 การศึกษาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย พ.ศ. 2549 ชี้ให้เห็นว่า ไทยจะไม่ได้รับประโยชน์มากนัก เมื่อเทียบกับประโยชน์ที่จะได้จากการลดภาษีสรรพสามิต และข้อจำกัดเรื่องการเข้าถึงตลาด ส่วนการอุดหนุนภายใน ซึ่งประเทศคู่ค้าของไทยใช้ในการกีดกัน มักเป็นสินค้าที่ไทยไม่ได้ผลิต ดังนั้น ไทยน่าจะได้รับประโยชน์จากการลดการอุดหนุนภายในในรูปของการนำเข้าสินค้าที่ถูกลง

อัตราการอุดหนุนการส่งออก (Export Subsidies)

สำหรับสินค้าที่ส่งมาขายในประเทศไทย พบว่าประเทศที่มีการอุดหนุนการส่งออก ได้แก่ นิวซีแลนด์ เปรู สหรัฐอเมริกา กลุ่ม BIMSTEC ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป EFTA และเกาหลี โดยรวมแล้วสินค้านำเข้า และมีการอุดหนุนโดยประเทศผู้ส่งออกในอัตราที่สูงได้แก่ กลุ่มผักผลไม้ น้ำมันดิบ ผลิตภัณฑ์นม กลุ่มวัวแกะแพะม้า

สำหรับประเทศไทยในปี 2544 ไทยไม่ได้ให้การอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตร [5]

อย่างไรก็ตาม ในปี 2555 ถึงปัจจุบัน นโยบายการเกษตรของไทยในรัฐบาลของ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้มีการให้ความสำคัญในการดูแลราคาสินค้าเกษตรให้เกิดความเป็นธรรมแก่เกษตรกร โดยมีการดำเนินงานที่สำคัญคือ การรับจำนำสินค้าเกษตร กับเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก 3 ชนิด คือ ข้าว มันสำปะหลัง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ครอบคลุมทุกจังหวัด และรัฐบาลยังรับจำนำสินค้าเกษตร โดยจัดทำโครงการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี และนาปรัง โครงการแทรกแซงตลาดมันสำปะหลัง การรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาการค้าสินค้าเกษตรตกต่ำ [6]

นโยบายการเกษตรของประเทศฟิลิปปินส์

ในปี ค.ศ. 2004 ภาคเกษตรมีสัดส่วนประมาณ 15% ของ Nominal GDP สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมะพร้าว (น้ำมันมะพร้าว เป็นหลัก) ผลไม้ (ได้แก่ กล้วย สับปะรด และ มะม่วง) ฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีการปกป้องภาคเกษตรในระดับที่ค่อนข้างสูง การปกป้องนี้มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองทางสินค้าเกษตรได้และทำให้เกิดเสถียรภาพทางด้านราคา พร้อมกับการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและลดปัญหาความยากจน [5] ในที่นี้จะกล่าวถึงการปกป้องและการอุดหนุนภาคเกษตรโดย (1) การอุดหนุนภายใน (2) การอุดหนุนการส่งออก (3) การเปิดตลาด

การอุดหนุนภายใน

ฟิลิปปินส์มีการอุดหนุนทางด้านราคาในข้าวและข้าวโพด และ น้ำตาล ในกรณีของข้าวองค์กรของรัฐในนามของ National Food Authority (NFA) มีการรับซื้อข้าวเปลือกจากทั่วประเทศจากเกษตรกรและมีการจัดกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่มีระดับการผลิตน้อยแล้วรับซื้อข้าวจากเกษตรกรกลุ่มนี้ในระดับราคาสนับสนุน (10 เปโซต่อกิโลกรัม) และรัฐยังมีโครงการแทรกแซงตลาดทางอ้อม ฟิลิปปินส์ได้รับโควต้าพิเศษในการส่งน้ำตาลออกไปขายให้สหรัฐในราคาที่สูงกว่าราคาในตลาดโลก รัฐจึงมีการปกป้องการผลิตและจำหน่าย

น้ำตาลในระดับที่ค่อนข้างสูง และ SRA (Sugar Regulatory Authority) พยายามที่จะกระจายผลประโยชน์จากการขายน้ำตาลในราคาสูงในสหรัฐอเมริกา ระหว่างผู้ส่งออกและผู้จัดจำหน่ายภายในประเทศ และในปี ค.ศ. 2004 – 2005 NFA พยายามรักษาเสถียรภาพของราคาน้ำตาลด้วยการขยายการสนับสนุนราคาน้ำตาล และ SRA พยายามที่จะกระจายผลประโยชน์จากการขายน้ำตาลในราคาสูงในสหรัฐระหว่างผู้ส่งออกและผู้จัดจำหน่ายภายในประเทศ ซึ่งวิธีที่ใช้ คือ การแบ่งน้ำตาลออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่ม A (น้ำตาลเพื่อตลาดสหรัฐ) กลุ่ม B (น้ำตาลเพื่อขายภายในประเทศ) กลุ่ม C (น้ำตาลเพื่อเก็บสำรองไว้ในยามจำเป็น) กลุ่ม D (น้ำตาลสำหรับตลาดโลก) โดย NFA มีการรับซื้อน้ำตาลจากกลุ่ม C ด้วยต้นทุนที่ค่อนข้างสูงในปี ค.ศ. 2004 – 2005 แต่เป็นนโยบายที่ใช้ชั่วคราวเท่านั้น [5]

นอกจากการอุดหนุนด้านราคารัฐบาลฟิลิปปินส์ยังให้การอุดหนุนทางด้านสินเชื่อแก่เกษตรกร การส่งเสริมการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรที่ทำการผลิตในระดับเล็กและกลางมีมาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950 [7] ในระยะหลังได้มีการจัดตั้งโครงการ The Agricultural Modernization Credit and Financing Program (AMCFP) โดยการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรโดยใช้กลไกทางตลาด เช่น ใช้อัตราดอกเบี้ยตลาด เป็นต้น [5] สำหรับการอุดหนุนในด้านอื่น เช่น ทางด้านวัตถุดิบ พบว่าหลังปี ค.ศ. 1986 รัฐบาลได้ลดภาษีนำเข้าสำหรับวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรหลักอย่างมีนัยสำคัญ [8]

การอุดหนุนการส่งออก

ประเทศฟิลิปปินส์มีการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรไม่มาก ในทางตรงกันข้ามในช่วงทศวรรษ 1970 ถึงต้นทศวรรษ 1980 มีการใช้มาตรการลงโทษผู้ส่งออกสินค้าเกษตร เช่น การเก็บภาษีการส่งออกสินค้าเกษตรบางชนิด (เช่น การเก็บภาษี 4% - 6% ในการส่งออกสินค้าเกษตรหลัก) และการห้ามส่งออกสินค้าบางชนิด (เช่น เนื้อมะพร้าวตากแห้ง) ทั้งนี้เพราะรัฐมีเป้าหมายที่จะรักษาเสถียรภาพราคาในประเทศ และต้องการให้รักษาระดับการพึ่งตนเองทางสินค้าเกษตรหรือต้องการให้มีสินค้าเกษตรเพียงพอต่อความ

ต้องการภายในประเทศ (ส่วนหนึ่งเพื่อรักษาเสถียรภาพในภาคเกษตรเมื่อมีการลอยตัวค่าเงินเปโซในปี ค.ศ. 1970) ในแต่หลังปี ค.ศ. 1986 มาตรการลงโทษการส่งออกสินค้าเกษตรเหล่านี้ได้ยกเลิกไป [8]

ผลิตภัณฑ์มะพร้าวเป็นสินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของฟิลิปปินส์ องค์กร The Philippines Coconut Authority (PCA) พยายามที่จะจับคู่ผู้นำเข้าจากต่างประเทศกับผู้ซื้อภายในประเทศให้ได้พบกับผู้ผลิตที่เหมาะสมกับความต้องการ และมีการส่งเสริมทั้งทางด้านการลงทุนและการตลาด สำหรับผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำพบว่า ฟิลิปปินส์มีความกังวลในด้านการรักษาทรัพยากรเหล่านี้ในระยะยาว จึงมีความพยายามในการส่งเสริมให้มีการจับสัตว์น้ำที่ไกลชายฝั่งออกไป

อย่างไรก็ตามรัฐมีการควบคุมและกำหนดกฎเกณฑ์การส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพื่อให้ได้คุณภาพและความสะอาดตามที่ตลาดที่จะส่งออกต้องการ และการส่งออกจะต้องผ่านกระบวนการที่ได้รับการรับรองจากองค์กรของรัฐในด้านสุขอนามัยและด้านอื่นๆ [5]

การเปิดตลาด

ตามข้อตกลงการค้าเสรี ASEAN (ASEAN Free Trade Area, AFTA) ฟิลิปปินส์ จะต้องลดระดับอัตราภาษีนำเข้าให้อยู่ในระดับ 0 - 5% สำหรับประเทศสมาชิกภายในปี ค.ศ. 2002 และตามข้อตกลงการค้าโลก (WTO) รอบอุรุกวัยในปี ค.ศ. 1995 ฟิลิปปินส์จะต้องมีการปรับมาตรการการจำกัดการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non Tariff Barriers, NTBs) เช่น การควบคุมปริมาณการนำเข้า ให้เป็นมาตรการทางภาษี (Tariff Barriers, TBs) เรียกมาตรการนี้ว่า Tariffication อย่างไรก็ตามการนำเข้าข้าวได้รับการยกเว้นจากมาตรการ Tariffication เป็นเวลา 10 ปี โดยทั่วไปแล้วฟิลิปปินส์ผลิตข้าวได้เพียงพอหรือเกือบเพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ มีการส่งออกข้าวบ้างเล็กน้อย และมีการนำเข้าข้าวหากขาดแคลนโดยองค์กร NFA มีอำนาจผูกขาดในการส่งออกและนำเข้าข้าว พบว่าอัตราภาษีนำเข้าข้าวอยู่ที่ 50% ในปี ค.ศ. 2005 นอกจากนี้ยังพบว่าฟิลิปปินส์ยังมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรการการกำหนดปริมาณการนำเข้าข้าวต่อไปแม้ว่าจะถึงกำหนดการได้รับการยกเว้นในปี ค.ศ. 2005 [4,8]

ฟิลิปปินส์ใช้ระบบโควต้าภาษีกับกาแฟ ข้าวโพด สัตว์มีชีวิต ผลิตภัณฑ์สัตว์ มันฝรั่งและน้ำตาล แต่พบว่าโควต้ายิ่งค่อนข้างจำกัดและอัตราภาษีนอกโควต้าอยู่ในระดับสูงมาก จึงทำให้การนำเข้าสินค้าเหล่านี้อยู่ในระดับต่ำ อัตราภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรบางชนิดยังคงอยู่ในระดับสูง [5]

นอกจากอัตราภาษีนำเข้าที่สูงแล้ว ฟิลิปปินส์ยังมีมาตรการจำกัดการนำเข้าที่ไม่ใช่ภาษีอีก เช่น มาตรการทางด้านสุขอนามัยของพืช ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ การนำเข้าสินค้าบางชนิดต้องมีการขอใบอนุญาต นอกจากนี้ยังมีการห้ามนำเข้าผักและผลไม้สดจากบางประเทศ (รวมทั้งไทย) เพื่อป้องกันปัญหาแมลงวันในผักและผลไม้ [4] การที่ฟิลิปปินส์มีการปกป้องภาคเกษตรโดยมาตรการทางภาษีและมาตรการอื่นๆ ทำให้เกิดการบิดเบือนทางการผลิตและการค้าสินค้าเกษตร ลดความสามารถในการและทำให้ต้นทุนในการอุดหนุนสินค้าเหล่านี้สูงขึ้นแทนที่รัฐจะสามารถนำเอาเงินส่วนนี้มาพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ในการเกษตร

นโยบายการเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย

ถึงแม้สัดส่วนของภาคเกษตรใน GDP และการส่งออกจะลดลง ภาคเกษตรยังคงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ใน ค.ศ. 2005 ภาคเกษตรมีสัดส่วนเท่ากับ 16.9% ต่อ GDP อินโดนีเซียเป็นประเทศที่ผลิตมะพร้าวได้เป็นอันดับหนึ่งของโลก และผลิตเนื้อมะพร้าวตากแห้ง เมล็ดปาล์ม ปาล์มน้ำมัน และยางดิบ ได้เป็นอันดับสองของโลก และผลิตข้าวได้เป็นอันดับสามของโลก อย่างไรก็ตาม ประเทศอินโดนีเซียถือเป็นประเทศที่มีรายได้น้อยแต่มีการค้าสินค้าเกษตรในลักษณะการนำเข้าสุทธิ (low-income food deficit country) ผลผลิตสินค้าเกษตรส่วนใหญ่มาจากเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรรายใหญ่ที่เป็นของรัฐหรือเอกชนมีการผลิตในสัดส่วนที่น้อยแต่มีสัดส่วนในการส่งออกสูง สินค้าเกษตร [5] สินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญได้แก่ ยางพารา มะพร้าว และ น้ำมันปาล์ม ส่วนสินค้าเกษตรนำเข้าที่สำคัญได้แก่ ข้าวสาร เมล็ดพืช น้ำมัน และ อาหารสัตว์ [4] ในส่วนนี้จะแบ่งการพิจารณาการปกป้องและการอุดหนุนสินค้าเกษตรโดยรัฐของ

อินโดนีเซียออกเป็น (1) การอุดหนุนภายใน (2) การอุดหนุนการส่งออก (3) การเปิดตลาด

การอุดหนุนภายใน

เป้าหมายการเกษตรหลักของอินโดนีเซีย คือ การผลิตอาหารให้เพียงพอกับความต้องการในประเทศ (self-sufficiency) ในแผนพัฒนาประเทศปี ค.ศ. 1994 – 2004 รัฐยังส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจการเกษตรให้เป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ [5] ในระหว่างทศวรรษ 1980 และต้นทศวรรษ 1990 รัฐบาลอินโดนีเซียได้มีการอุดหนุนภาคเกษตรโดยการใช้มาตรการการแทรกแซงทางการค้า การอุดหนุนทางด้านวัตถุดิบ การลงทุนทางด้านระบบชลประทาน และการอุดหนุนทางการตลาด [9] นอกจากนี้ยังมีองค์กรของรัฐในนามของ BULOG ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการผลิตข้าวภายในประเทศและรักษาเสถียรภาพทางด้านราคาข้าวทั้งในด้านราคาของผู้ผลิตและผู้บริโภค และยังมีหน้าที่ในการดูแลการนำเข้าและส่งออกข้าวพร้อมๆกับการบริหารจัดการข้าวในสต็อก [5]

ในช่วง ค.ศ. 1997 – 1998 เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินใน รัฐบาลอินโดนีเซียได้ขอความช่วยเหลือจาก IMF ภายใต้เงื่อนไข IMF BULOG จะต้องยกเลิกการผูกขาดการค้าข้าว [9] อย่างไรก็ตามพบว่าในช่วงปี ค.ศ. 2003 - 2005 ได้มีการใช้นโยบายอุดหนุนภายในแก่ผู้ผลิตข้าวรายย่อยโดยการอุดหนุนทางด้านปุ๋ยบางชนิดที่ผลิตในท้องถิ่น และช่วงก่อนปี ค.ศ. 2001 ได้ตั้งโครงการ Gema Proteina 2001 เพื่อเพิ่มผลผลิตผลิตภัณฑ์สัตว์ที่ให้โปรตีนอีกด้วย [5]

การอุดหนุนการส่งออก

อินโดนีเซียไม่ได้มีการอุดหนุนการส่งออกสินค้าเกษตรมากนัก ในช่วงทศวรรษ 1990 ได้มีการปฏิรูปนโยบายการค้าสินค้าเกษตรรวมทั้งได้มีการผ่อนคลายนโยบายการควบคุมการส่งออกสินค้าเกษตร และตามข้อตกลง IMF มีการลดขอบเขตและระดับอัตราภาษีลง นอกจากนี้อินโดนีเซียยังมีโครงการการอุดหนุนการส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ Protekan 2003 โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มมูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำให้สูงขึ้นเป็น 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี ค.ศ. 2003 [5]

การเปิดตลาด

ก่อนกลางทศวรรษ 1980 การค้าสินค้าเกษตรในอินโดนีเซียถูกกำกับโดยรัฐบาลผ่านมาตรการต่างๆ เช่น ภาษีนำเข้า ใบอนุญาตนำเข้า และการผูกขาดการนำเข้า โดยองค์กรของรัฐ แม้แต่การนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูปก็มีการกำกับและควบคุม หลังจากกลาง ทศวรรษ 1980 ก็มีการลดอัตราภาษีนำเข้าและเพดานอัตราภาษีนำเข้าลงบ้าง และมีการเพิ่มประเภทสินค้านำเข้าที่เก็บภาษีนำเข้าในอัตราต่ำ การผูกขาดการนำเข้าสินค้าเกษตรบางชนิดโดย BULOG ยังคงมีอยู่ [9]

ต่อมาเมื่อมีการปฏิรูปการเกษตรในปี ค.ศ. 1991 รัฐบาลได้ผ่อนปรนมาตรการกำกับและควบคุมสินค้าเกษตรโดยลดสัดส่วนของสินค้าเกษตรที่ต้องมีใบอนุญาตนำเข้าลงจากเดิมร้อยละ 30 แต่ยังคงมีการควบคุมการค้าสินค้าประเภทข้าว ถั่วเหลือง และน้ำตาล นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังมีการใช้มาตรการโควตาภาษี (Tariff Rate Quotas, TRQs) กับสินค้าประเภทข้าว ผลิตภัณฑ์นม ครีม และ ผลิตภัณฑ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง ต่อมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 ก็ยกเลิกระบบโควตาภาษีกับผลิตภัณฑ์นม ครีม และ ผลิตภัณฑ์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง แต่มีการเก็บภาษีในอัตรา 5% โดยไม่มีโควตา [9]

เมื่ออินโดนีเซียต้องประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี ค.ศ. 1997 – 1998 และรัฐบาลอินโดนีเซียได้ขอความช่วยเหลือจาก IMF ในปี ค.ศ. 2003 รัฐบาลอินโดนีเซียมีแนวโน้มที่จะกลับเข้ามาปกป้องและแทรกแซงการค้าสินค้าเกษตร โดยภาษีนำเข้าและใบอนุญาตในการนำเข้าพิเศษจะยังคงมีอยู่ในผลิตภัณฑ์ข้าวและน้ำตาล

นอกจากนี้อินโดนีเซียยังใช้มาตรการต่างๆที่ไม่ใช่ภาษีเพื่อเป็นอุปสรรคในการนำเข้าสินค้าเกษตรบางชนิด และผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์จะต้องมีใบอนุญาตในการนำเข้า รวมทั้งมีการใช้มาตรการทางด้านสุขอนามัย คุณภาพอาหาร และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ในสินค้าที่มีความอ่อนไหวบางชนิดยังให้สิทธิ์ในการนำเข้าเฉพาะกับผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันภายในประเทศ [5]

นโยบายการเกษตรของประเทศมาเลเซีย

ในปี ค.ศ. 2002 ภาคเกษตรมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 8.4 ของ GDP ของประเทศมาเลเซีย สินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของมาเลเซีย คือ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา โกโก้ ส่วนพืชเกษตรอื่นๆที่สำคัญได้แก่ ข้าว พริกไทย สับปะรด [4,10]

หลังจากที่มาเลเซียได้เอกราชใหม่ๆ ภาคเกษตรยังคงมีปัญหาทางด้านความยากจน กลยุทธ์และโครงการต่างๆ ในช่วงนั้นจึงเน้นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและสร้างความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) สินค้าเกษตรหลายชนิดได้รับการปกป้องทั้งจากอุปสรรคทางการค้าทางภาษี (Tariff Barriers, TBs) และอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barriers, NTBs)

ในปี ค.ศ. 1984 มาเลเซียได้ใช้นโยบายเกษตรแห่งชาติเป็นครั้งแรก หรือที่เรียกว่านโยบายเกษตรแห่งชาติฉบับที่ 1 (First National Agricultural Policy, NAP1) และเริ่มที่จะทำให้การค้าสินค้าเกษตรมีความเสรีมากขึ้น [10] ปัจจุบันประเทศมาเลเซียใช้นโยบายเกษตรแห่งชาติฉบับที่ 3 (NAP 3) ค.ศ. 1998 – 2010 ซึ่งมีเป้าหมายในการ (1) ยกระดับความมั่นคงทางอาหาร (2) เพิ่มผลิตภาพประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน (3) ลดช่องว่างระหว่างภาคเกษตรกับภาคธุรกิจอื่นๆ โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม (4) เพิ่มธุรกิจใหม่ๆที่มีผลต่อการเติบโตของภาคเกษตร และ (5) มีการใช้ทรัพยากรบนพื้นฐานของความยั่งยืน [4] สำหรับเป้าหมายการเกษตรทางด้านความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ก็มีการปรับให้สมเหตุสมผลมากขึ้น และมีการใช้มาตรการอื่นๆ เช่น ลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรลง มีการพัฒนาศักยภาพที่ซ่อนอยู่ในสินค้าเกษตรบางชนิด เช่น ผลไม้ ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ และผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ ซึ่งใช้ทั้งการสร้างแรงจูงใจ มีการเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ๆ และทำให้ระบบการจัดการทางภาคเกษตรมีความทันสมัยมากขึ้น เป็นต้น [5,10]

ในที่นี่จะแบ่งการพิจารณาโยบายการเกษตรของมาเลเซียออกเป็น (1) การอุดหนุนภายใน (2) การอุดหนุนการส่งออก (3) การเปิดตลาด

การอุดหนุนภายใน

รัฐบาลของมาเลเซียมีการอุดหนุนและปกป้องสินค้าเกษตรบางชนิด เช่น ข้าว และยาสูบ ในกรณีของข้าวรัฐมี

การให้การอุดหนุนในหลายด้านทั้งทางด้านปุ๋ยที่ใช้ในการเพาะปลูก การจัดเตรียมระบบระบายน้ำและการชลประทาน การส่งเสริมทางด้าน R&D การกำหนดราคาข้าวขั้นต่ำ (Guaranteed Minimum Price) และองค์การของรัฐในนามขององค์การข้าวเปลือกและข้าวสารแห่งชาติ (BERNAS) สังกัดกระทรวงการคลังของมาเลเซียจะดำเนินการรับซื้อข้าวในราคาที่ไม่ต่ำกว่าราคาขั้นต่ำที่รัฐกำหนด นอกจากนี้ยังมีการจ่ายเงินอุดหนุนแบบคงที่ (Fixed Payment) ให้แก่เกษตรกรที่ขายให้แก่โรงสีเชิงพาณิชย์ใดๆก็ตาม พบว่าค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการการอุดหนุนทางด้านราคาขั้นต่ำและการจ่ายเงินอุดหนุนโดยตรงแก่เกษตรกรที่ปลูกข้าวถือเป็นค่าใช้จ่ายในการอุดหนุนภายใน (Domestic Support) สำหรับสินค้าเกษตรที่สูงที่สุด [5,10]

นอกจากนี้จากนโยบายเกษตรแห่งชาติฉบับที่ 3 (NAP 3) มาเลเซียพยายามที่จะพึ่งตนเองทางด้านสินค้าเกษตรให้มากขึ้น จึงมีการจัดตั้งโครงการต่างๆเพื่อเพิ่มความมั่นคงทางอาหารให้แก่ประเทศ เช่น การจัดตั้งเขตพื้นที่ถาวรสำหรับผลิตภัณฑ์อาหาร และมีการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ [5]

การอุดหนุนการส่งออก

สินค้าเกษตรส่งออกที่สำคัญของมาเลเซีย คือ ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา โกโก้ ผลผลิตเกือบทั้งหมดจะถูกส่งออกไปขายต่างประเทศ อย่างไรก็ตามปัจจุบันเกษตรกรเปลี่ยนมาปลูกพืชชนิดอื่นที่ให้ผลตอบแทนมากกว่ามากขึ้น เช่น ปาล์ม น้ำมัน ซึ่งปัจจุบันมาเลเซียเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มรายใหญ่ที่สุดของโลก รัฐจึงพยายามที่จะพัฒนาการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อประโยชน์อื่นๆทำให้เกิดความหลากหลายมากขึ้นและส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการให้การสนับสนุนทางด้าน R&D นอกจากนี้ตาม NAP 3 รัฐพยายามเพิ่มการส่งออกสินค้าเกษตรอื่นที่มีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับดอกไม้มันฝรั่ง และผัก และยังส่งเสริมให้ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศผู้นำในการผลิตและส่งออกอาหารสำหรับชาวอิสลาม (Halal food) ที่ต้องผ่านขั้นตอนการผลิตที่ถูกต้องตามกฎของทางศาสนา [5,10] แม้มาเลเซียจะมีการส่งเสริมการส่งออกสินค้าต่างๆ แต่จากรายงานของ WTO Trade Policy Review (2005) [11] มาเลเซียไม่มี

โครงการอุดหนุนการส่งออก (Export Subsidy) ใดๆที่ต้องลดการอุดหนุนตามข้อตกลงของ WTO

การเปิดตลาด

ประเทศมาเลเซียถือเป็นประเทศที่โดยเปรียบเทียบแล้วมีการค้าสินค้าเกษตรค่อนข้างเสรี สินค้าเกษตรหลายชนิดมีอัตราภาษีนำเข้าเท่ากับศูนย์หรืออยู่ในระดับต่ำ ตัวอย่างสินค้าเกษตรที่อัตราภาษีนำเข้าเท่ากับศูนย์ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ขนสัตว์ เนื้อสัตว์ ธัญพืชหลายชนิด เมล็ดพืชน้ำมัน และ อาหารสัตว์ นอกจากนี้ยังมีสินค้าเกษตรหลายชนิดที่มีอัตราภาษีที่เก็บจริงต่ำกว่าเพดานอัตราภาษีมาก เช่น ในเนื้อหมู เนื้อสัตว์ที่ผ่านขั้นตอนการเก็บรักษา และ ผลิตภัณฑ์นมและครีม ที่อัตราภาษีที่เก็บจริงเท่ากับศูนย์ในขณะที่เพดานอัตราภาษีสูงกว่า 100% (ยกเว้น ผลิตภัณฑ์นมและครีมที่มีเพดานอัตราภาษีอยู่ที่ 54%) แต่ในปัจจุบันอัตราภาษีนอกโควตาของสินค้าเกษตรเหล่านี้เท่ากับศูนย์ นั่นก็เปรียบเสมือนการไม่มีโควตาการนำเข้า [5]

ในกรณีของข้าวนั้นองค์การข้าวเปลือกและข้าวสารแห่งชาติ (BERNAS) เป็นผู้ผูกขาดในการนำเข้าข้าว มีการใช้ระบบการออกใบอนุญาตการนำเข้ากับสินค้าเกษตรหลายชนิด เช่น ผลิตภัณฑ์ข้าว น้ำตาล ผลผลิตยาสูบที่ยังไม่ได้เข้าโรงงาน ผลิตภัณฑ์นม กะหล่ำปลี กาแฟ และแป้งธัญพืชต่างๆ [5,10]

ข้อโต้แย้ง

การดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรของรัฐบาลในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยสองประการด้วยกัน ประการแรก การดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรมีความสัมพันธ์กับระบบการเมือง ในระบบการเมืองแบบเผด็จการ รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรเนื่องจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเผด็จการที่เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทางสังคมที่มีพลังและอิทธิพลทางการเมืองสูง (Political Salience) จนสามารถสั่นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาลเผด็จการได้ ในประเทศกำลังพัฒนา [12] กลุ่มเกษตรกรมีพลังและอิทธิพลทางการเมืองน้อยกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมและกลุ่มผู้บริโภค (โดยเฉพาะในเขตเมือง) [2-3] ดังนั้นรัฐบาลเผด็จการมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายที่จะเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่ม

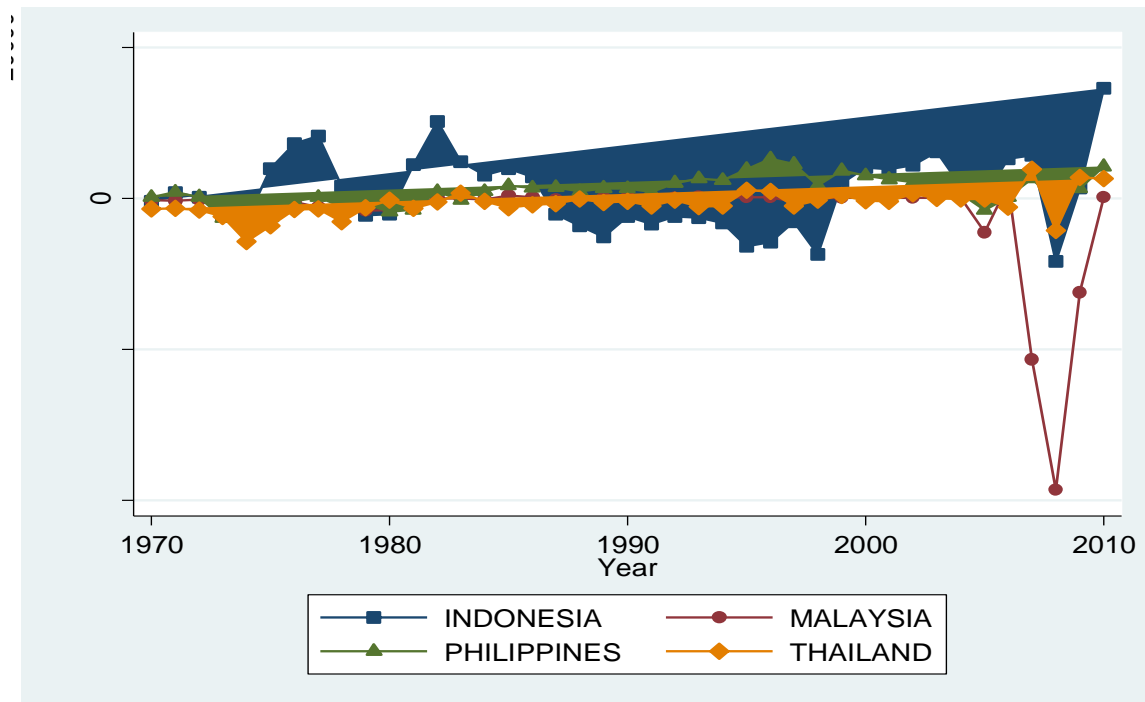
อุตสาหกรรมและกลุ่มผู้บริโภคท่ามกลางความยากลำบากของเกษตรกร ในขณะที่ รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์กับเกษตรกรเพราะประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรซึ่งเป็นฐานเสียงสำคัญ ดังนั้นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมักจะดำเนินนโยบายที่เอื้อประโยชน์ให้กับเกษตรกร เช่น การอุดหนุนราคาสินค้าเกษตร

ประการที่สอง การดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรของรัฐบาลในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจ รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายสินค้าเกษตรที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรท่ามกลางสภาวะเศรษฐกิจดี ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจเจริญเติบโตและรายได้ของประชาชนสูงขึ้น รัฐบาลไม่มีแรงจูงใจที่จะดำเนินนโยบายที่จะควบคุมราคาสินค้าเกษตรเพื่ออุดหนุนผู้บริโภคเพราะผู้บริโภคมีความสามารถในการจับจ่ายใช้สอยสินค้าบริโภค เช่น อาหาร [11] ในขณะที่ รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรท่ามกลางสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น อัตราเงินเฟ้อ เนื่องจากรัฐบาลมีความกังวลว่าผู้บริโภคจะได้รับผลกระทบจากราคาสินค้าบริโภคที่สูงขึ้น ดังนั้นการดำเนินนโยบายควบคุมราคาสินค้าจึงเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่รัฐบาลใช้ในการอุดหนุนผู้บริโภคท่ามกลางความยากลำบากของเกษตรกร [13]

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิในการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินนโยบายการเกษตรกับปัจจัยต่างๆ ตัวเลขผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้า

เกษตร (Gross Subsidy Equivalent: GSE) ของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทยซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลก ดังนั้นการดำเนินนโยบายการอุดหนุนสินค้าเกษตรของประเทศในภูมิภาคนี้ย่อมมีผลกระทบต่อเกษตรกรในภูมิภาคนี้และต่อตลาดโลก ตัวเลขเป็นการวัดมูลค่า (ณ.ค่าเงินคงที่ในปีค.ศ. 2005) โดยรวมการอุดหนุนภาคการเกษตรของรัฐบาลในแต่ละปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ถึง 2010 การศึกษาเรื่องนี้ใช้ข้อมูลจากธนาคารโลก (2012) [14] การศึกษาเรื่องนี้ใช้ข้อมูลมาตรวัดระบบการเมือง (Polity Index) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทางการเมืองกับการดำเนินนโยบายการอุดหนุนสินค้าเกษตร มาตรวัดระบบการเมืองเป็นการวัดระดับการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการเข้ามาสู่อำนาจทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองว่าเป็นไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนุษย์ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและระดับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในแต่ละปี การศึกษาเรื่องนี้ใช้ข้อมูลของ [15] ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ถึง 2010 ซึ่งมีมาตรวัดที่มีระดับที่หลากหลาย (Variance) การศึกษาเรื่องนี้ใช้อัตราเงินเฟ้อ (Inflation) อัตราการเจริญเติบโตของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (Growth of Gross Domestic Product) และรายได้ประชาชาติต่อหัวของประชากร (Income Per Capita) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ถึง 2010 การศึกษาเรื่องนี้ใช้ข้อมูลจากธนาคารโลก (2012) [14]

ภาพที่ 1: แนวโน้มการอุดหนุนสินค้าเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปี ค.ศ. 1970-2010

(หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ. ค่าเงินปี ค.ศ. 2005)

ที่มา: Anderson, K. (2009) [1]

ตารางที่ 1: สถิติเชิงพรรณนามวลรวมการอุดหนุนการเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ตั้งแต่ปีค.ศ. 1970 ถึง 2010

ประเทศ	หน่วยการ สังเกต	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด
อินโดนีเซีย	41	884,000,000	4,930,000,000	-8,330,000,000	14,600,000,000
มาเลเซีย	41	-2,040,000,000	7,010,000,000	-38,600,000,000	1,900,000,000
ฟิลิปปินส์	41	981,000,000	2,020,000,000	-4,130,000,000	5,300,000,000
ไทย	41	-640,000,000	1,710,000,000	-5,650,000,000	3,900,000,000

ที่มา: คำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก Anderson, K. (2012)

ตารางที่ 2: สัดส่วนการอุดหนุนและการเก็บภาษีสินค้าเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประเทศ	บวก	ลบ	รวม
อินโดนีเซีย	23 (ร้อยละ 56)	18 (ร้อยละ 44)	41
มาเลเซีย	21 (ร้อยละ 51)	20 (ร้อยละ 49)	41
ฟิลิปปินส์	30 (ร้อยละ 73)	11 (ร้อยละ 27)	41
ไทย	9 (ร้อยละ 22)	32 (ร้อยละ 78)	41

ที่มา: คำนวณโดยใช้ข้อมูลจาก Anderson, K. (2012)

ภาพที่ 1 แสดงแนวโน้มของผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย จะเห็นได้ว่า ทั้งสี่ประเทศมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายอุดหนุนภาคการเกษตรมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อประเทศประสบกับสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลก็มักจะดำเนินนโยบายจัดเก็บภาษี ภาคการเกษตร ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ. 2008 รัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พร้อมใจกันจัดเก็บภาษีภาคการเกษตร ซึ่งอยู่ในห่วงของวิกฤตเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาตกต่ำ ตารางที่ 1 แสดงสถิติเชิงพรรณนามวลผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนการเกษตรของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทย ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ถึง 2010 จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนการเกษตรของประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์อยู่ที่ประมาณ 884 และ 981 ล้านดอลลาร์สหรัฐตามลำดับ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของประเทศมาเลเซียและไทยอยู่ที่ประมาณ -2,040 และ -640 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การที่ผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนภาคการเกษตรของอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เป็นบวกอาจจะเนื่องมาจากทั้งสองประเทศไม่สามารถผลิตสินค้าเกษตรประเภทอาหารได้เพียงพอต่อความต้องการของประชากร จึงต้องนำเข้าสินค้าเกษตรประเภทอาหารจากต่างประเทศและต้องมีการอุดหนุนเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตสินค้าได้พอเพียงต่อความต้องการ ในขณะที่ ประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าอย่างประเทศมาเลเซียและไทยกลับดำเนินนโยบายที่มีผลกระทบทางลบต่อเกษตรกร ทั้งมาเลเซียและไทยเป็นประเทศกึ่งอุตสาหกรรมซึ่งมีความต้องการวัตถุดิบทางการเกษตรราคาถูกป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรม ดังนั้นรัฐบาลจึงต้องมีการดำเนินนโยบายควบคุมราคาสินค้าเกษตรเพื่อลดต้นทุนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม

ตารางที่ 2 แสดงสัดส่วนผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนภาคการเกษตรที่เป็นบวก (อุดหนุนภาคการเกษตร) และที่เป็นลบ (เก็บภาษีด้วยรูปแบบต่างๆ) ของทั้งสี่ประเทศ การศึกษาเรื่องนี้พบว่าประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีสัดส่วนการดำเนินนโยบายอุดหนุนการเกษตรสูงสุด โดยรัฐบาลฟิลิปปินส์ดำเนินนโยบายอุดหนุนภาคการเกษตร 30

จาก 41 ปี (ร้อยละ 73) ในขณะที่ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีสัดส่วนการอุดหนุนการเกษตรต่ำที่สุด โดยรัฐบาลไทยดำเนินนโยบายอุดหนุนภาคการเกษตรเพียงแค่ 9 จาก 41 ปี (ร้อยละ 22) แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไทยมักจะดำเนินนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายอุดหนุน เช่น การประกันราคาสินค้าเกษตรหรือการรับจำนำสินค้าเกษตร แต่รัฐบาลอาจดำเนินนโยบายสาธารณะด้านอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร เช่น การควบคุมราคาสินค้า การขายพืชผลทางการเกษตรในราคาต่ำกว่าตลาด ในขณะที่ ประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียมีสัดส่วนการอุดหนุนกับการเก็บภาษีสินค้าเกษตรในระดับใกล้เคียงกัน

ในด้านโครงสร้างทางการเมือง ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยแต่ไม่ค่อยมีเสถียรภาพมากนัก ค่าเฉลี่ยของมาตรวัดระบอบการเมือง หรือ Polity Index (ผลของค่าเฉลี่ยมาจากการนำตัวเลขมาตรวัดของแต่ละปีของทั้งสี่ประเทศมาหาค่าเฉลี่ย) ของอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และไทยอยู่ที่ -2.84 3.76 2.02 และ 3.51 ตามลำดับ ในด้านสภาวะเศรษฐกิจ ประเทศอินโดนีเซียกับฟิลิปปินส์มีอัตราเงินเฟ้อที่สูงโดยค่าเฉลี่ยอัตราเงินเฟ้อของอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์อยู่ที่ 12.20 และ 10.75 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อของมาเลเซียและไทยอยู่ในระดับปานกลาง คือ 3.70 และ 5.25 เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ ส่วนอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP Growth) ของประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย อยู่ที่ร้อยละ 6 โดยประมาณ ในขณะที่อัตราการเจริญเติบโตของประเทศฟิลิปปินส์อยู่ที่ร้อยละ 4 โดยประมาณ

การศึกษาเรื่องนี้ใช้วิธีการทางสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินนโยบายการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับปัจจัยต่างๆ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นการวัดความสัมพันธ์เชิงเส้น (Linear Dependence) ของตัวแปรคู่สองตัวซึ่งมีหน่วยการวัดที่แตกต่างกัน [16] ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ -1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงผกผัน ถ้าค่าสัมประสิทธิ์เข้าใกล้ 1 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงผันตาม

(อย่างไรก็ตาม พึงระวังว่าหากเข้าใกล้ -1 หรือ 1 มากเกินไป จะเข้าข่ายสหสัมพันธ์เชิงเส้นที่มากเกินไป (Multicollinearity) จนเรียกได้ว่าตัวแปรนั้นมีความสัมพันธ์กันมากจนอาจจะเรียกได้ว่ามีหน่วยการวัดเดียวกัน) หากมีค่าเป็นศูนย์แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์ใดๆ เลย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 3-6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ ผลการศึกษาโดยรวมสามารถแบ่งได้เป็นสามประการด้วยกัน

ตารางที่ 3: ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ (ประเทศอินโดนีเซีย)

ตัวแปร	ผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตร
ระบบการเมือง	0.31**
อัตราเงินเฟ้อ	-0.27*
รายประชากรชาติโดยเฉลี่ย (คน/ปี)	0.10
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	-0.01
อัตราการเปิดเสรีทางการค้า	0.09

หมายเหตุ: * $p < 0.10$; ** $p < 0.05$; *** $p < 0.01$

ตารางที่ 4: ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ (ประเทศมาเลเซีย)

ตัวแปร	ผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตร
ระบบการเมือง	-0.39**
อัตราเงินเฟ้อ	-0.03
รายประชากรชาติโดยเฉลี่ย (คน/ปี)	-0.37**
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	0.14
อัตราการเปิดเสรีทางการค้า	-0.31**

หมายเหตุ: * $p < 0.10$; ** $p < 0.05$; *** $p < 0.01$

ตารางที่ 5: ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ (ประเทศฟิลิปปินส์)

ตัวแปร	ผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตร
ระบบการเมือง	0.67***
อัตราเงินเฟ้อ	-0.38**
รายประชากรชาติโดยเฉลี่ย (คน/ปี)	0.12
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	-0.10
อัตราการเปิดเสรีทางการค้า	0.62***

หมายเหตุ: * $p < 0.10$; ** $p < 0.05$; *** $p < 0.01$

ตารางที่ 6: ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจ (ประเทศไทย)

ตัวแปร	ผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตร
ระบบการเมือง	0.24
อัตราเงินเฟ้อ	-0.50***
รายประชากรชาติโดยเฉลี่ย (คน/ปี)	0.54***
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ	-0.09
อัตราการเปิดเสรีทางการค้า	0.46***

หมายเหตุ: * $p < 0.10$; ** $p < 0.05$; *** $p < 0.01$

ประการแรก ระบบการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอุดหนุนสินค้าเกษตรในบางประเทศเท่านั้น ในกรณีของประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ระบบการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอุดหนุนสินค้าเกษตร กล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายการอุดหนุนภาคการเกษตร อย่างไรก็ตาม ในกรณีของมาเลเซีย ระบบการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการอุดหนุนสินค้าเกษตร กล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายลดการอุดหนุนภาคการเกษตร

ประการที่สอง อัตราเงินเฟ้อมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรอย่างมีนัยสำคัญ จะเห็นได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์ของผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับอัตราเงินเฟ้อมีค่าเป็นลบและมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียซึ่งมีนัยสำคัญที่ $p < 0.10$ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลในประเทศภูมิภาคนี้มีแนวโน้มที่จะลดการช่วยเหลือภาคการเกษตรเมื่อประสบภาวะเศรษฐกิจหดตัวลง ตัวอย่างที่สำคัญคือตัวเลขการอุดหนุนสินค้าเกษตรที่ติดลบในปี ค.ศ. 1997 ของประเทศในภูมิภาคนี้ (ยกเว้นประเทศฟิลิปปินส์) ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศในกลุ่มอาเซียนประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของเอเชีย และในปี ค.ศ. 2008 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศในภูมิภาคประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ ตัวแปรทางเศรษฐกิจอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการอุดหนุนสินค้าเกษตร

ประการที่สาม การเปิดเสรีทางการค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอุดหนุนสินค้าเกษตรในบางประเทศเท่านั้น ในกรณีของประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ การเปิดเสรีทางการค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอุดหนุนสินค้าเกษตร กล่าวอีกนัยหนึ่งยิ่งอัตราการเติบโตของการเปิดเสรีทางการค้ามีแนวโน้มที่สูงขึ้น

รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายการอุดหนุนภาคการเกษตร อย่างไรก็ตาม ในกรณีของมาเลเซีย การเปิดเสรีทางการค้ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับการอุดหนุนสินค้าเกษตร กล่าวอีกนัยหนึ่งยิ่งอัตราการเติบโตของการเปิดเสรีทางการค้ามีแนวโน้มที่สูงขึ้น รัฐบาลมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายลดการอุดหนุนภาคการเกษตร

สรุปและอภิปรายผล

จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินนโยบายการอุดหนุนสินค้าเกษตรกับปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมองว่าท่ามกลางความหลากหลาย มีประเด็นร่วมกันที่สามารถนำมาอภิปรายได้สามประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรก ระบบการเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศที่เหตุการณ์การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองจากเผด็จการสู่ประชาธิปไตยเป็นจุดเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญและระบอบประชาธิปไตยมีเสถียรภาพและสามารถเปลี่ยนการกำหนดนโยบายของอดีตรัฐบาลเผด็จการได้ อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกับการเปลี่ยนการดำเนินนโยบายสาธารณะ หลังจากการโค่นล้มเผด็จการมาร์กอส รัฐบาลประชาธิปไตยที่นำโดยประธานาธิบดี อาร์ควิโน ยกเลิกนโยบายการเก็บภาษีสินค้าเกษตรส่งออกหรือการจำกัดโควตาการส่งออก (Export Restriction) ซึ่งเป็นนโยบายสมัยรัฐบาลเผด็จการ ในขณะที่ระบอบการเมืองของประเทศไทยไม่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินนโยบายอุดหนุนการเกษตรเพราะระบอบการเมืองไม่มีเสถียรภาพและมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย

ประเด็นที่สอง การที่อัตราเงินเพื่อมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลผลิตมวลรวมการอุดหนุนสินค้าเกษตรอย่างมีนัยยะสำคัญแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลในประเทศในภูมิภาคนี้ยังให้ความสำคัญกับผู้บริโภคซึ่งเป็นกลุ่มทางสังคมที่มีบทบาททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการดำเนินนโยบายสาธารณะระหว่างประชากรที่มีรายได้น้อยกับประชากรที่มีรายได้มาก ดังนั้นแนวทางการสร้างความเจริญเติบโตอย่างเท่าเทียมกัน (Inclusive Growth) ต้องคำนึงถึงผลกระทบของการดำเนินนโยบายที่ปกป้องกลุ่มทางสังคมกลุ่มหนึ่งในขณะที่กลุ่มทางสังคมอีกกลุ่มหนึ่งได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง

ประเด็นที่สาม การเปิดเสรีทางการค้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรและมีการเติบโตของอัตราการเปิดเสรีทางการค้า เนื่องจากประเทศเหล่านี้ยังต้องส่งออกสินค้าเกษตรซึ่งเป็นรายได้หลัก ดังนั้นรัฐบาลจำเป็นต้องลดการจำกัดภาคการเกษตร เช่น การยกเลิกการจำกัดโควตาการส่งออก การลดการควบคุมราคาสินค้าเกษตร อย่างไรก็ตาม การเปิดเสรีทางการค้ามีความสัมพันธ์เชิงลบกับการอุดหนุนสินค้าเกษตรในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากมาเลเซียเป็นประเทศที่สัดส่วนภาคเกษตรกรรมน้อยกว่าภาคอุตสาหกรรม ดังนั้นรัฐบาลมาเลเซียมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายลดการอุดหนุนภาคการเกษตรเพื่อการโยกย้ายทรัพยากรสาธารณะมายังภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ

โดยสรุป รัฐบาลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีแนวโน้มที่จะเพิ่มการอุดหนุนการเกษตร อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินนโยบายการอุดหนุนสินค้าเกษตร ปัจจัยทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับการดำเนินนโยบายสาธารณะในประเทศที่ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ในขณะที่รัฐบาลในประเทศภูมิภาคดังกล่าวยังคงให้ความสำคัญกับผู้บริโภคมากกว่าเกษตรกรในยามที่เกิดภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้ความพยายามในการสร้างความเจริญเติบโตอย่างเท่าเทียมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นประเด็นที่ยังเป็นไปได้อย่างยากหากรัฐบาลไม่ตระหนักถึงผลกระทบของการดำเนินนโยบายสาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

- [1] Anderson, K. (2009). **Agricultural Policies: Past, Present and Prospective under Doha.** Retrieved October 12, 2013 from http://siteresources.worldbank.org/INTTRADERESEARCH/Resources/5448241163022714097/31395811255722069727/Ag_policies_under_Doha_0909.pdf
- [2] Laiprakobsup, T. (Forthcoming). Political Liberalization and Agricultural Trade Policy in Indonesia and the Philippines. **Asian Journal of Political Science.**
- [3] Laiprakobsup, T. (Forthcoming). Democracy, Trade Openness, and Agricultural Trade Policy in Southeast Asian Countries. **Japanese Journal of Political Science.**
- [4] นิพนธ์ พัวพงศกร และคณะ. (2548). **โครงการศึกษาผลกระทบจากการเจรจารูปแบบการเปิดเสรีสินค้าเกษตรในกรอบโดฮา.** รายงานฉบับสมบูรณ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เสนอต่อกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.
- [5] สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัย-ธรรมศาสตร์. (2549). **โครงการศึกษาผลกระทบจากการจัดทำ FTA ที่มีต่อสาขาการเกษตร.** สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2556, จาก <http://www2.oae.go.th/biae/Negotiation/RD%20FTA%20phase%201/Main%20Text/CH3.pdf>
- [6] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **สรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ปีที่สอง (วันที่ 23 สิงหาคม 2555 ถึงวันที่ 23 สิงหาคม 2556)** สืบค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2557 จาก , <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=367>

- [7] US Library of Congress. (1991). **Philippines Agriculture, Forestry, and Fishing**. Retrieved October 12, 2013, from <http://reference.allrefer.com/country-guide-study/philippines/philippines89.html>
- [8] David, C. C. (1997). Agricultural Policy and the WTO Agreement: The Philippines Case. In **Discussion Paper Series No.97-13**, Philippines Institute for Development Studies, May.
- [9] Thomas, M. and Orden, D. (2004). Agricultural Policies in Indonesia: Producer Support Estimates 1985 – 2003. MTID (Markets, Trade and Institutions Division) Discussion Paper No. 78, **International Food Policy Research Institute**, November.
- [10] Ariff T. M., Ahmad, T., and Tawang, Ariffin. (1999). Effects of Trade Liberalization on Agriculture in Malaysia: Commodity Aspects, Working Paper 46, **The CGPRT Centre**, September.
- [11] World Trade Organization. (2005). Trade Policy Review: Malaysia. World Trade Organization, December.
- [12] Binswanger, H. P., & Deininger, K. (1997). Explaining agricultural and agrarian policies in developing countries. **Journal of Economic Literature**. 35(4): 1958-2005.
- [13] Sowell, T. (2007). **Basic economics: A common sense guide to the economy**. 3rd ed. New York: Basic Books.
- [14] ธนาคารโลก. (2012). **GDP growth**. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2556 จาก [http:// data.world bank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD/countries](http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD/countries)
- [15] The Polity. (2012) **The Policy practice**. Accessed on various dates from [http:// www.thepolicypractice.com/index.asp](http://www.thepolicypractice.com/index.asp)
- [16] Wooldridge. (2003). Cluster-Sample Methods in Applied Econometrics. **American Economic Review** 93. 133-138.